

Kezek, virágok, lélekvezetők

Ujvárossy László kiállításának három terme a lélek utazásának három fázisa. E termek tele vannak szimbólumokkal, utalásokkal, megfejtésre váró jelképekkel és jelekkel. A három terem a kortárs művészet és az ősi világ találkozásának beavatási színhelyévé is vált.

A kiállítás első darabja 1983-ból való, a legfrissebb ideit, azaz 40 év képi metszetét, úti élményeit élheti át az arra vállalkozó, s eléggé nyitott lélekkel érkező néző.

Miközben a három terem Ujvárossy fontos témái számára jól elkülöníthető, mégis – mint az az emberi psziché természetéből fakad – visszautalások, emlékek formájában fel-feltűnnek egymás tereiben a korábban már látott motívumok, szereplők, tárgyak. Induljunk hát el erre a kalandos útra, melynek vezetője a művész, lélekvezető lovasként. Mert fogunk majd vele találkozni az utolsó teremben, de addig is kezdjük az első terem megismerését, felfedezését. Az első terem a fiatalság, a szerelem és a kezek terme. A népművészet újjáéled Ujvárossy kezei nyomán: a nézőt egy sámánista előképekből és a népi hagyományokból elővarázsolt installáció fogadja, egy négyrétegű asztal, amelyre felkúsznak a termékenység szirmai, gyümölcsei. A különös, mágikus bútortárgyat régebbi, a nemiséget, szerelmet idéző linómetszeteinek újjáélesztőjeként kihímzett párnákon látható motívumok övezik. S megjelennek a kiállítás címében is felbukkanó kezek. Napkezek, a keresztény ikonográfiában a felhők mögül kibukkanó Istenkéz, a zsidó sírköveken és a kabbalisztikában megjelenő, rontást hárító kezek, vagy a siketknél a jelbeszéd kezei. Valójában mindez egy korai tanítási feladat – Ujvárossy a nyolcvanas években egy nagyváradi, szellemi fogyatékosokkal foglalkozó iskolában tanított, s adott ki kézirajz feladatokat –, tehát valójában gyermekek, fiatalok kezeit is láthatjuk. Rajzaik kísértetiesen hasonlítanak az ősi ábrázolásokra. Lám, az art brut összeér a hagyománnyal. E felnagyított kezek, s a gyerekekről készített fotók átalakításai új értelmezést is adnak ennek a szerelem, termékenység és növekedés világát idéző teremnek.

A második terem a fák, növények terme. A természet, a világ ökológiai pusztulásának képeit, sokrétű, fotós, grafikus feldolgozását láthatjuk itt. Beuys filckabátja, az elszáradt ágak, a grafikai is elképesztően izgalmas, ám növényi – fa – betegséget sejtető rajzolatok már a termékenység utáni, a megőrzést vágyó művészi felfohászkodás, invokáció hangjait, látványát adják a nézőnek. Műfajában konceptualizmus, gesztus. Mindaz, ami a ma művészetét figyelemfelkeltővé és megrázóan aktuálissá avatja.

S a harmadik terem: az enyészet, a pusztulás, az elmúlás, a lélek elvezetésének terme. A *pszükhopomposz* (jelesül a Hermész szerepébe bújó alkotó) lóháton vezet minket a háborúk, az emberi pusztítás világán keresztül, talán a görögség alvilágába, a lelkek gyülekező helyére. Disztópia? Közel sem. Az egyik ábrázolás lélekvezető lován fiatal gyermek fújja fuvoláját, furulyáját. Van remény, van jövő. Ha visszafelé haladunk Ujvárossy László kiállítási termein, ezt a jövőt újra megélhetjük az első terem emelkedett, transzcendens munkái között. Tehát a három terem egyetlen műegyüttes hármas osztata. Ha kiterítenénk, akár egy triptichonként is megjelenhetne a szemünk előtt. Egy háromszárnyú oltár, melybe tetszőlegesen helyezhetjük el a középső mezőt. Lenne, aki a két szárnyat az első és utolsó teremhez rendelné, mások – én is ezek közé tartozom – a középső részt az első terem munkáiban látom megtestesülni. Ám kétségtelen, bármelyik termet választjuk, szét nem szedhető, koherens kortárs egész az, amit e kiállítótérben Ujvárossy László nekünk, nézőknek bemutat. A friss, eleven, gesztusszerű képi világ mellé rendeli a míves, ki- és megdolgozott textil applikációkat, a gigantikus és erős festészeti-grafikai jelként működő kezek és egyéb asszablázsok mellé pedig a drámaian riportázs-szerű, ám manipulációiban is szociografikus portréfotókat.

Az élet álom, írta Calderón, s az élet utazás is, benne számtalan céllal és úti élménnyel.
Álom-utazás a valóság és a szakralitás mezsgyéjén: ezt kínálja nekünk Ujvárossy László
Napkezek című kiállítása.

Sinkó István